

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРАНТІВ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

*Маляр Любов Василівна,
Староста Володимир Іванович
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Одним з важливих чинників підготовки майбутнього спеціаліста є безпосередня практична діяльність щодо застосування набутих знань і вмінь.

Педагогічна практика перебуває у полі зору численних учених. Наприклад, в [1] розроблено та запропоновано формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики, а також на основі вивчення масового досвіду організації педагогічної практики з'ясовано основні недоліки побудови навчально-виховного процесу у ВНЗ, що призводять до негативних переживань і невдач студентів під час педагогічної практики, а саме: відсутність чіткої професійно-педагогічної спрямованості в системі викладання спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін та їх зв'язку з практичною роботою в школі; недостатня логічна послідовність і взаємозв'язок у вивченні дисциплін психолого-педагогічного циклу, що повинна забезпечувати інтеграцію і спеціалізацію професійної підготовки майбутнього вчителя у практичній діяльності; недостатнє залучення студентів до активних форм навчальної роботи; відсутність науково обгрунтованої системи поетапного формування у студентів загальнопедагогічних знань, умінь і навичок роботи з дітьми протягом усіх років навчання у ВНЗ як основи педагогічної майстерності майбутнього вчителя; відсутність чіткої розробленої методики структурування програмного матеріалу з психолого-педагогічних дисциплін.

Таким чином, постає актуальна проблема щодо організації, методичного забезпечення та безпосереднього перебігу педагогічної практики як ефективного засобу професійного росту майбутнього вчителя, підвищення його конкурентоспроможності та професійної адаптації під час працевлаштування.

Мета даного повідомлення – аналіз стану та висвітлення деяких аспектів щодо перебігу педагогічної практики магістрантів Ужгородського національного університету.

Дослідження показує, що діяльність студентів-магістрантів у період педагогічної практики є аналогом професійної діяльності викладача вищої школи, оскільки зорганізується в реальних умовах, характеризується великою кількістю функціональних обов'язків, різноманітних стосунків (зі студентами, викладачами, навчально-допоміжним персоналом). Вона адекватна змісту й структурі педагогічної діяльності.

Педагогічна практика для багатьох студентів: створює умови для самоперевірки підготовленості й придатності до педагогічної діяльності, визначення рівня педагогічної спрямованості; дає можливість відчувати свою соціальну відповідальність за виховання, професійний розвиток студентів; формує навички постійного спостереження, діагностики особистості студента; сприяє творчому оволодінню професійною діяльністю тощо.

Таким чином, педагогічна практика, як форма навчання у вищій школі, спрямована на практичне пізнання закономірностей і принципів професійної діяльності і їх реалізацію під час самостійної педагогічної діяльності. Вона виконує системоутворювальну роль у формуванні всебічно підготовлених спеціалістів. Якщо в процесі теоретичного навчання всі нормативні дисципліни психолого-педагогічного циклу і спеціальні предмети вивчаються окремо, то під час практики створюються умови для інтеграції всіх знань. Цей синтез знань і створює цілісну, всебічну уяву про педагогічний процес, педагогічні явища, складає основу наукової організації професійної праці учителя. Отримані знання стають життєво необхідними, особистісно значущими, набувають практичного змісту, бо сама педагогічна діяльність постійно спонукає шукати відповіді на питання відносно цілей, змісту, методів і форм роботи з студентською молоддю.

Педагогічна практика студентів-магістрантів є завершальним етапом практичної підготовки студентів університету до професійно-педагогічної діяльності. Вона поєднує систему навчально-виховної, методичної та науково-дослідної роботи у вищих закладах освіти. Головними завданнями практики для магістрантів є: ознайомитися з системою навчально-виховної роботи в університеті; навчитися розробляти методичні матеріали такі як, робочі програми курсів і спецкурсів, план роботи академнаставника; ознайомитися з системою лекційних, практичних і лабораторних занять на факультеті; оволодіти основними методами навчання; набути навичок вивчати й виховувати студентський колектив.

У зміст діяльності студентів включається комплексне вивчення системи навчально-виховної роботи ВНЗ (університет, факультет, кафедра), студентського колективу, методична та наукова робота. Щоденно спілкуючись із професіоналами своєї справи, студент повинен визначити головні ідеї, принципи і умови становлення й розвитку їх досвіду, з'ясувати можливості і умови його використання у власній практиці. Одночасно ведеться спостереження за студентами і навчальним колективом. Додамо, що практиканти спостерігають за студентами у процесі самостійного проведення уроків, позааудиторної роботи тощо. Без глибокого знання особистості кожного студента і особливостей колективу неможливо проектувати процес навчання й виховання, управління цим процесом.

У ході дослідження ми виявили такі основні проблеми щодо перебігу педагогічної практики студентів-магістрантів: недостатнє застосування додаткових джерел інформації (періодичні видання, науково- та навчально-методична література, Інтернет тощо) під час підготовки до пробних та залікових занять; певне напруження чи навіть острах до проведення навчальних занять для своїх колег – студентів

молодших та старших курсів; утруднення під час пошуку необхідних психолого-педагогічних методик для діагностики, а також необхідна математична обробка одержаних результатів тощо.

Студенти використовують різноманітні навчально-методичні посібники. Наприклад, у [2, 3] основний акцент зроблено на такі аспекти педагогічної практики:

- адаптація студентів до педагогічної діяльності шляхом моделювання навчальних занять різних типів та мікрвикладання;
- методика проведення навчальних занять. Важливого значення приділено формуванню у студентів здатності до аналізу та самоаналізу навчальних занять та практики в цілому, оскільки це добрий засіб для розвитку їх педагогічного мислення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння варіантів розв'язку педагогічних задач із урахуванням ситуації, обставин, вікових та індивідуальних особливостей учасників;
- формування вміння не тільки розв'язувати,

але й складати навчальні завдання різних рівнів складності, трудності та проблемності (застосування інформації для порівняння, пояснення раніше вивчених фактів, явищ; узагальнення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ними, пояснення і передбачення нових фактів; пошук інших способів розв'язування задач; уміння складання обернених та аналогічних задач до вихідної з конкретними чисельними даними чи в загальному виді; формулювання питання до задачі чи задачної ситуації, тексту підручника, таблиць тощо).

Таким чином, перебіг педагогічної практики майбутніх викладачів вищої школи розглядаємо як ефективний засіб розвитку набутих ними психолого-педагогічних та міждисциплінарних знань і вмінь у реальних умовах освітянської діяльності. Одним із важливих чинників ефективності такого процесу розглядаємо застосування елементів науково-дослідної роботи, що дає змогу розробляти принципово нові підходи до підготовки сучасних конкурентноспроможних науково-педагогічних кадрів.

Список використаних джерел:

1. Кацова Л.І. Формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики / Л.І. Кацова. – Дис... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «теорія та методика професійної освіти». – Х., 2005. – 202 с.
2. Староста В. І. Педагогічна практика з хімії у середніх та вищих навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / В. І. Староста, В. М. Сомов, Ж. О. Кормош, О. В. Химинець. – Вид. 2-ге, доп. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського національного університету ім. Лесі Українки, 2008. – 196 с.
3. Староста В. І. Проведення занять з хімії в середніх та вищих навчальних закладах: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл./ В. І. Староста, В. М. Сомов, Ж. О. Кормош. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волинського національного університету ім. Лесі Українки, 2011. – 232 с.